

Преглед на стопанската политика

Седмичник

© ИПИ http://www.ime.bg/pr_bg

В броя ще прочетете:

Нещо разумно от Масларова**В навечерието (Какво ще се случи, ако България не встъпи в Европейския съюз през 2007 г.?)****Относно идеята на управляващите за създаване на фонд "Проекти"****Сега пък кодекс за земята****Какво може да направи правителството, за да се хареса бързо на Европа (и на всички хора в България)?****Ново на страницата на ИПИ: ДАННИ ЗА ЧИСЛЕНОСТ И РАЗХОДИ НА МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА**

Нещо разумно от Масларова

Димитър Чобанов

През седмицата стана ясно, че министърът на труда и социалната политика Емилия Масларова е предложила републиканският бюджет да поеме част от осигурителната вноска за пенсия, която в момента се плаща от работодателите. Заедно с това обаче, от министерството продължават да настояват за приемане на формула за регламентирано повишаване на заплатите в цялата икономика, както и за по-висока минимална работна заплата.

Предложението държавата да поеме част от осигурителната вноска, плащана от работодателите, означава на практика понижаване на данъчното облагане върху труда. В момента общата пенсионна вноска е 23% от brutното трудово възнаграждение, като вноската за задължителното пенсионно осигуряване в държавния фонд е 19%, а за допълнително задължително в частен фонд – 4%. От тези 23% работодателите поемат 65% или 14.95% от brutното възнаграждение, а за работниците остават 35% или 8.05% от brutното възнаграждение. Сегашното предложение е вноската от работниците да се понижи до 30%, за работодателя да бъде 35%, а останалите 35% да се плащат от републиканския бюджет - тоест ефективно осигурителната тежест за бизнеса ще се намали почти наполовина, тъй като парите за пенсиите ще имат друг източник.

Това предложение е добро и следва логиката на действията на настоящото правителство, което понижи пенсионната вноска и през 2006 г. Ефектите от това действие бяха, че въпреки понижението с около 1/6 на осигурителната тежест спрямо 2005 г. приходите на социалното осигуряване за първите три месеца на 2006 г. спрямо съответния период на 2005 г. са се понижали с 0.2% по данни на Министерството на финансите. Растежът на средния осигурителния доход за страната за същия период според данни на Националния осигурителен институт и изчисления на автора е 6.9%. Следователно обяснението в запазването размера на приходите трябва да се търси освен в нарастването на доходите и в разширяването на базата или, в резултат от понижението на осигуровките, се наблюдава "изсветляване" на част от доходите в българската икономика.

Такова преминаване "на светло" се получава, когато разходите за укриване и неспазване на регламентите са по-ниски от разходите за плащането на данъците (осигуровките). Ако правителството продължи последователно политиката си, тогава разходите за труд на работодателите ще станат по-ниски и това ще стимулира плащането. Освен това ще се стимулира и икономическата активност като цяло, тъй като по-малка част от дохода на работещите граждани ще се отнема от държавата. Заедно с това ще нарасне ефективността поради по-доброто разпределение на ресурсите от частния сектор в сравнение с публичния. Следователно всички

тези аргументи показват недвусмислено, че подобно намаление на данъците трябва да бъде подкрепено.

Тук възникват въпроси дали ефектите от това действие ще са само положителни и съответно как ще се финансира дефицитът в бюджета на НОИ, който ще възникне ако това предложение се реализира на практика. Негативни последици биха могли да се търсят в посока ограничаване възможностите за повишаване на вноската в частните пенсионни фондове, която може да служи за основа за получаване на по-високи пенсии в бъдеще. Това предложение означава запазване на приходите в НОИ при сегашните им равнища в краткосрочен аспект и по-бързото им нарастване в дългосрочен аспект спрямо потенциала в момента поради изброените по-горе фактори. Тези приходи обаче, осигуряват твърде ниска пенсия спрямо работната заплата – около 35%, които не са достатъчни за покриване нуждите на пенсионерите. Пътят за по-голямо нарастване на пенсиите е чрез увеличаване дела на осигуряването в частни пенсионни фондове. Вноската от 4% за допълнително задължително осигуряване, която се събира в момента, все още не е достатъчна, но предложената промяна може да допринесе да се забави именно нарастването на този втори стълб. От друга страна намалените разходи за работодателите ще им позволят да осигуряват допълнително работниците в лични сметки, което би било стъпка в правилната посока.

Освен това трябва да бъде разгледан и ефектът върху консолидирания бюджет и върху бюджета на НОИ. Дефицитът в бюджета на НОИ – тоест разликата между приходите от осигурителни вноски от осигурените лица и разходите за пенсии ще нарасне, но тази разлика регламентирано ще бъде поета от републиканския бюджет. Освен това в консолидирания бюджет напоследък се поддържа доста висок излишък (3.2% от brutния вътрешен продукт през 2005 г. или над

1.3 млрд. лв.), който би бил напълно достатъчен, за да покрие в пълна степен вероятния дефицит. Нещо повече - тази политика се води и през 2006 г., като превишението на приходите над разходите през първите три месеца е почти 429 млн. лв. и се очаква значително да се повиши до края на годината като достигне близки стойности до тези от 2005. Разбира се, тук предполагаме, че правителството няма да извърши значителни разходи поради президентските избори или в стремежа си да изпълни някои от прекомерните обещания, дадени по-рано. В този смисъл използването на средствата в бюджета за подобно ефективно намаление на данъците е един от най-добрите варианти от гледна точка стимулиране развитието на икономиката.

Фактическото понижаване на осигуровките обаче, не трябва да бъде мотив за повишаването на други данъци, както се случи това през 2006 г. с акцизите. Аргументът, че трябва да бъдат достигнати минималните равнища според изискванията на Европейския съюз, беше използван от правителството, но повишаването беше изтеглено по-рано във времето, за да се компенсират евентуалните по-ниски приходи от осигуровките. Според наличните данни обаче, приходите от осигуровки почти не се променят, докато тези от акцизите върху цигарите - например - са по-ниски.

Като заключение може да се посочи, че предложението за осигуровките е едно от малкото добри, правени напоследък от министерството на труда. Точно то, а не останалите промени в регулациите, трябва да бъде подкрепено. Въпреки че е възможно то да не носи изцяло положителни ефекти, ползите за българската икономика от него ще превишават разходите и то ще представлява подобрене спрямо положението в момента.

В навечерието

(Какво ще се случи, ако България не встъпи в Европейския съюз през 2007 г.?)

Красен Станчев

Преди година бях убеден, че, от гледище на някаква икономическа рационалност, няма особено значение дали България ще стане член

на ЕС през 2007 или 2008 г., че от отлагането може да има не малко ползи и дори, че – в крайна сметка – още по-дългосрочно отлагане на членството не е кой знае какъв проблем (ако се запазят търговските взаимоотношения и стопанската интеграция).

Това бе голяма грешка, защото:

- въпросната рационалност в отношенията с един политически съюз

като този трябва да се търси и прокарва от правителството,

- а правителството в този му вид е изложено на изкушения и очевидно търси възможности да утвърди руски интереси в България.

Очакваното развитие

Поради добре известни стечения на обстоятелствата най-вероятният сценарий, който ще очертае докладът на комисията на съюза, препоръча членство на страната от 2007 г., но с „предпазна клауза“ по отношение на правосъдието и вътрешния ред и – предполагам – още някой раздел.

Въпреки голямото внимание, което допреди две години и комисията, и българските власти отдаваха на стопанските процеси и критерии, България очевидно не може да се справи със собствената си политика, с онзи неин раздел, който трябва да осигури сигурност на живота, собствеността и договорите. Онова, което констатира комисията, са привилегии и безнаказаност за явни криминални деяния.

По отношение на привилегиите има нежелание те да се демонтират.

По отношение на безнаказаността постепенно се разбира, че е налице неспособност да се преследват, разкриват и наказват престъпления.

Затова вместо по икономически България не покрива стандартите по политически критерии. Точно това ще стане ясно в понеделник.

Възможни негативни развития

Независимо дали предложението ще бъде като изложеното по-горе или ще бъде предложено отлагане на членството, страната е изправена пред предизвикателства, с които тя (по-точно правителството ѝ) може да не се справи.

Отлагането на членството ще задълбочи проблемите.

Без претенция за изчерпателност, тези предизвикателства са следните.

Първо, във фискалната област се трупа излишък, който подхранва изкушението да се харчи безразсъдно. Този излишък донякъде е следствие на програмата, изпълнявана с МВФ,

но е следствие най-вече на високото данъчно облагане и не решени структурни проблеми.

Правителството едва издържа на изкушението.

„Белене“ е само един от очевидните примери за търсене на моментни облаги от процеса на възлагане на изграждането на централата при прехвърляне на разходите за бъдещи поколения.

Практически всяка седмица се предлагат идеи, които или задържат равнището на правителственото преразпределение, или застрашават то допълнително да нараства. Такива са идеите за финансиране на образованието и здравеопазването. Министърът на финансите засега с успех удържа положението. Но не отваря дума за свиване на разходите. Това може да донесе на всички много лоша изненада – демонтиране на фискалната дисциплина.

Второ, това изкушение подхранва апетитите на различни съсловия да завземат чрез правителството по-голяма парче от зелника. Борбата за него се води на няколко равнища. От една страна, профсъюзите използват „социалната“ реторика на правителството и желаят фактически те да определят бюджетни заблати и неизвестно защо пенсии. От друга страна, конфигурацията на правителството събужда стремеж към повече харчене и по-голяма намеса на правителството в икономиката в интерес на отделните членове на правителството и техните назначенци и приятели. Министър-председателят не може да овладее този процес. Съветът на коалицията нито иска, нито може да го удържи.

Трето, в резултат на горното се очертава традиция за неравноправно третиране на инвеститори, доставчици на услуги и контрагенти на правителството. Не съществува интерес към елементарни техники за преодоляване на този проблем, като например процедури, публичност, информация, решения и договори, оценки на ползи и разходи и други подобни. Всеки проблем в тази област се превръща в мотив за търсене на финансиране и дългогодишни програми от ЕС за неща, които всяко нормално правителство трябва да прави от само себе си, без допълнително възнаграждение.

Естествено е в тази ситуация правителството да бъде наказано от ЕС. Но тъй като няма начин да бъде наказано правителството без да бъдат наказани гражданите на страната, дано

очакваният в понеделник полу-статус разбуди и избирателите. Ако обаче – поради някакви причини - членството в ЕС бъде отложено, положението с фискалната дисциплина може

да стане неудържимо. Разбира се, независимо от доклада на комисията на ЕС, решението на посочените три проблема е наложително.

Относно идеята на управляващите за създаване на фонд “Проекти”

Адриана Младенова

Вече от няколко седмици бившият министър на икономиката Лидия Шулева лансира за публично обсъждане идеята за създаването на специален държавен фонд “Проекти”, чрез който да се подпомага усвояването на средствата от ЕС. Основният аргумент е, че реализирането на предпроектните проучвания, свързани с кандидатстването по проекти, в някои случаи възлиза на значителни суми – например при проектиране на инфраструктурни проекти, изготвяне на инженерни и архитектурни разчети и т.н. Независимо какво ще бъде политическото бъдеще на страната в краткосрочен аспект, визирайки доклада на Европейската комисия идния вторник (16 май), еврофондовете неизменно ще бъдат в центъра на дискусията. Според предложението на бившия министър, фондът ще се финансира от националния бюджет. За средства ще могат да кандидатстват общини и малки и средни предприятия.

Създаването на подобен фонд би могъл да има известни положителни ефекти при реализацията на общински проекти – подобряване на инфраструктурата, опазване на околната среда, подобряване на административния капацитет (например въвеждане на услуги “едно гише”). Редица малки общини в селски и изостанали райони действително нямат от къде да вземат средства за подготовка на проекти и това може да се превърне в спиралка за усвояване на средства в райони, които се нуждаят от тях в най-голяма степен. Друг е въпросът доколко има потенциал за развитие в тези райони и дали е икономическо ефективно насочването на средства към тях. Проблемът произтича от това, че все още е далече фискалната децентрализация в страната и общините нямат финансова автономност и не могат да действат като пазарни субекти – съответно да се конкурират и да имат възможност сами да набавят и управляват финансови средства. Но

за малки и средни предприятия тези аргументи не важат – създаването на фонд “Проекти” само допълнително ще изопачи стимулите на предприемачите и ще пренасочи усилия към създаване на проекти, които в нормални пазарни условия не биха се реализирали. Финансовата система в България се развива през последните години с бързи темпове и няма причина да мислим, че рентабилните проекти няма да бъдат финансирани от финансовите посредници.

Обсъждането от фискална гледна точка на тази идея трябва да започне на първо място с претегляне на потенциалните ползи и разходи от създаването на такъв фонд.

Преките и непреките разходи включват:

- Заделяне на средства от държавния бюджет за функционирането на този фонд.
- Създаване на нова административна структура, която също се поддържа със средства на данъкоплатците.
- Алтернативната цена на тези ресурси, които могат да се вложат в други по-рентабилни инвестиции или да бъдат насочени към проекти, които в дългосрочен план ще допринесат за по-голям растеж на икономиката.
- Социална цена – фондът ще бъде финансиран от приходите от данъкоплатци, които са всички активни предприемачи в страната. Проектите по еврофондовете така или иначе трябва да бъдат съфинансирани от националния бюджет (между 15 – 20%), което означава, че данъкоплатците ще бъдат натоварени с тежестта на финансирането на предварително зададени сектори и райони. Допълнителното натоварване на данъкоплатците е трудно да се легитимира и от политическа и социална гледна точка, не само от икономическа.
- Увеличаване на цената на услугите, които ще се финансират с тези средства. От това ще загубят тези

предприемачи и фирми, които ползват същите услуги без да получават финансиране от фонда.

- Увеличаване на риска от финансиране на нерентабилни проекти, които няма да издържат на пазарната конкуренция и ще фалират.

Евентуалните ползи включват:

- По-лесен достъп до финансиране на общински проекти и осъществяване на рентабилни инвестиции от новостартиращ бизнес.
- Увеличаване на усвояемостта по фондовете - ползите от които се ограничават до внос на know-how и увеличаване на сътрудничеството между предприемачите.
- Увеличаване на заетостта в някои райони, което ще доведе до намаляване на социалните придобивки и помощи и разгръщане на предприемачеството.

Монетаризирането на тези ползи и разходи зависи от множество допускания и прогнози за макроикономическата картина на страната – по сектори и региони. Но докато ползите са по-скоро потенциални и несигурни, разходите от икономическа и социална гледна точка са значителни. Създаването на фонд, който ще подпомага реализацията на дирижирани проекти само по себе си засилва властта на чиновниците и вмешателството от страна на държавата на пазара. На свободния пазар цената на капитала е изискуемата норма на печалба, която определя дали даден проект е рентабилен и дали да се избере пред

множество алтернативни. Когато цената на капитала е изкуствено занижена, тогава рискът от предприемане на проекти, които в дългосрочен план нямат перспектива или няма да отговорят в пълна степен на пазарната действителност, се увеличава многократно. Банковите институции и финансовите посредници, които са се специализирали в оценяване на проекти и изготвяне на рисков профил на кредитополучателите, имат стимулите да действат ефективно и да се ръководят от пазарни показатели. Служителите на държавния фонд ще възприемат задълженията си до голяма степен като натоварени със социална или политическа функция, именно защото този фонд трябва да бъде алтернатива на “капиталистическите” механизми на финансиране.

Вместо да предлага създаване на нови административни структури, които допълнително ще натоварят националния бюджет, управляващите трябва да насочат усилия към осигуряване на по-голяма и достъпна информация за бъдещите бенефициенти, създаване на максимално прозрачни правила за усвояване на фондовете и обучение на общинската администрация за възможностите, които се предлагат за развитие на регионите. Трябва да се изхожда от презумпцията да се подобри бизнес средата като цяло, а не да се усвоят максимално пари от ЕС, дори с цената на допълнително натоварване на предприемачите и бизнеса. Защото за дългосрочното развитие на икономиката е важно не колко пари са усвоени, а къде и как са инвестирани.

Сега пък кодекс за земята

Светла Костадинова

След идеята за въвеждане на данък върху земеделските земи, който да стимулира окрупняването на земите, се възроди предложението държавата активно „да регулира притежаването на земеделска земя и правото да се извършва селскостопанска дейност”. Сред посочените причини са сегашните закони, които позволяват земята да се раздробява отново от наследниците и по този начин има „опасност много стопанства

да не покриват критериите за минимални площи за получаване на евросубсидии” според председателя на парламентарната комисия по земеделие.

Алтернативи

По принцип има два основни подхода по отношение на земеделската земя.

1. **Първият подход е намеса - насърчаване на обработката и запазването на статута на земята чрез регулации.** Тук можем да включим въвеждането на данък върху всички земеделски земи или само върху

необработваемата земя; създаването на устройствени планове, които стриктно дефинират предназначението на земята и т.н. В тази група от мерки попада и отколешната идея за създаване на държавна компания Земя, която с пари от бюджета да уедрява земя. Проблемите при тези мерки са няколко. От една страна, използват се пари от бюджета, което означава и държавен мениджмънт (непрозрачност, възможност за корупция, неефективност и изкривяване на пазара).

От друга страна, основната цел на подобни мерки е защита на земеделската земя от реалната възможност тя да бъде вкарана в регулация и да не се обработва. С други думи, земеделската земя трябва да остане такава за да се подсури производството на селскостопански стоки и хората, заети в селското стопанство, да имат препитание. Проблемът е, че не сме наясно колко земеделска земя е необходима за да сме сигурни, че можем да произведем определено количество стоки за изхранване на населението. Дори и да определим определена земеделска площ като минимално необходима за стопанството на страната, то с напредването на технологиите нараства и производителността и ефективността от обработката на единица площ и затова при икономически растеж и инвестиции площта на обработваемата земя би трябвало да намалява. (Тук не разглеждаме тезата, че едно стопанство от отворен тип не може да произвежда всички стоки, които са му необходими, а само тези, при които има сравнително предимство.) На следващо място, продукцията, която се произвежда, трябва да се реализира и подозираме, че държавата отново ще застане зад селскостопанските производители и ще налага минимални цени, ще контролира процеса по изкупуване на определени стоки, ще харчи пари от бюджета за изкупуване и т.н.

Не трябва да пропускаме факта, че при държавна намеса на пазара на земя пряко се влияе и на цените. Изкупуването и уедряването на земеделските земи трябва да става по определени цени и не знаем как ще се определят те от страна на държавата. Във всички случаи, извършването на покупко – продажба на земя по административно определени цени, а не чрез пазара има негативни ефекти и “обезценява” собствеността.

Важен аспект от намесата на държавата в отношенията между собствениците на земя, който често се пропуска, е, че при въвеждането на определена регулация ефектите от нея се носят изключително от собствениците на земя. Иначе казано, има ясно разделение между органа, който въвежда правилото, и отговорността, която се носи за ефектите след това. При държавните регулации често тези, които са ги изготвили и вкарали в сила, не понасят разходите (или дори ползите) от предприетите действия. Обществото е субектът, който извършва разходи и печели от ползите. В нашия случай, колкото повече е земята, която се регулира, толкова е по-голям е разходът на потенциалните ползватели на земята за цели, различни от обработване, например за живеене, както и за настоящите собственици на земеделска земя. Частните предприемачи, обратно на тази логика, носят всички ползи и разходи от решенията си да придобият земеделска земя и в последствие да я обработват или не.

И на последно място, процесът на регулиране използването на земя в определени случаи е съпътстван с корупция и провал на политиките и понякога зависи от налагането на интереси на определени заинтересовани групи.

При регулирането на земеделската земя, нормотворците трябва първо намерят отговор на няколко въпроса:

- *Колко е оптималната площ земеделска земя за България?*
- *Кога земеделската земя престава да носи добавена стойност в сравнение със земята в регулация?*
- *Как законодателите гарантират, че един закон няма да защитава земеделската земя дори и тя да може да се използва за по-ефективни цели от гледна точка на цялото общество?*
- *Каква информация ще използват законодателите за да дефинират къде и колко земеделска земя е необходима? (по принцип информацията, необходима за вземане на централизирани информирани решения е (а) информация за предпочитанията на обществото, (б) ресурсите, с които разполага и (в) възможностите за производство и обработка). Разбира се, такава информация липсва и затова в опитите си да регулират и направляват използването*

и обработката на земя, управниците не могат да вземат най-доброто решение за обществото.

- *Какви са евентуалните ефекти на централизираните решения върху цените на пазара на земя?*
- *И въобще, реалистична алтернатива ли е регулирането на земеделската земя на цените като основен индикатор за предпочитанията на индивидите и обществото?*
- *До колко е гъвкава държавната политика за регулиране използването на земята?*

Както можете да се досетите, едва ли отговори на тези въпроси може да даде който и да е. Отговорите са многобройни, постоянно променящи се и се получават при взаимодействието на субектите на един свободен пазар.

2. Вторият подход е доброволен - доверяване на пазара и използване на икономически стимули. Тук предполагаме, че когато

- определени субекти виждат ползи от обработването на земя (продукцията, която произвеждат, носи печалба),
- правата на собственост са ефективно гарантирани (съдът си върши работата),
- има публично известна и достъпна информация за собствениците и цените на имотите (кадастър и имотен регистър) и
- достъп до пазара има всеки (няма ограничения за чужденци),

то ще има ефективен пазар и консолидирането на земята ще се извърши по пазарен начин без държавна намеса.

Какво може да направи правителството, за да се хареса бързо на Европа (и на всички хора в България)?

Велико Димитров

Какво иска Европа от нас?

Основно да станем по-богати, да има по-малко корупция, по-ниска престъпност и по-малко емиграция. Това е напълно разбираемо желание, предвид че всеки предпочита съседът и съмишленикът му да е по-добре материално осигурен, което на езика на икономиката означава пазар с по-висока поглъщателна способност, страната да е по-привлекателно място за инвестиции и хората да предпочитат да живеят в нея.

В крайна сметка това са много желаниа, които не могат да станат от днес за утре и които представляват по-скоро резултат и краен ефект от определени действия (приемането на подходящи закони или отмяна на съществуващи), отколкото независима променлива, която при нужда да може да бъде фиксирана на едно или друго ниво. За да може да се установи обаче кои проектозакони и други проекто-нормативи биха създали условия страната да се доближи до желаното от ЕС състояние¹ е необходим механизъм за

обективна и точна оценка на тяхното бъдещо въздействие, различен от сегашната практика: “този закон ще се приеме, защото така реши някой в партията и защото успяхме да съберем достатъчно гласове на политическа основа”.

Практиката за оценка на целесъобразността на проектозаконите по отношение интересите на цялото общество трябва да бъде въведена в България, колкото се може по-скоро.

Как постъпи Европа?

В един от многобройните доклади на комисията е записано (и е абсолютно вярно), че за да може Европа да стане по-конкурентоспособна, трябва от една страна, така да промени действащата към момента европейска нормативна уредба, че тя да предоставя възможност за по-голяма гъвкавост в професионалния живот на гражданите и фирмите, а от друга - самият процес по приемането на нормативните документи да стане по-прозрачен, да гарантира в по-висока степен интересите на европейските граждани и да може да се търси политическа отговорност всеки път, когато се обещае, че нещо със сигурност ще подобри определено положение, а после се окаже, че не само не води до подобрене, а дори влошава общата картина.

мотив; разбира се, че изпърво това желание трябва да е на всички, които живеят в тази страна.

¹ Предвид актуалността на темата използвам ЕС като

За да е възможно всичко това, на първо място, трябва да може да се прави разграничение кои предложения, ако се превърнат в закон, биха повлияли позитивно на икономиката и благосъстоянието на хората, и кои биха им повлияли негативно. И на второ място, трябва да съществува механизъм за пресяване на “добрите” от “лошите” предложения. Тези нормативи, за които се прецени, че биха попречили или забавили процеса на икономическото развитие или биха накърнили основни човешки права, като свобода на словото, права на собственост и сдружаване, право на достъп до обществена информация и т.н., по пътя на логиката не трябва да бъдат приемани, а тези, които биха създали повече предпоставки и стимули за развитие, трябва съответно да продължат своя път и да се превърнат в закони.

Както знаем, голяма част от страните в ЕС през последните години не се радват на забележителни икономически показатели, което определено тревожи политиците в Брюксел, а и не само. Затова са създадени Лисабонска стратегия 1 и 2, Програми за опростяване на регулирането, постигане на по-висок растеж, Партньорства за създаване на повече работни места и т.н. Освен, че ги има на хартия, някои от идеите, записани първоначално по-скоро като пожелания в последно време успяват да намерят и реализация на практика.

Преди вече повече от година² Европейската комисия реши да промени начина, по който гарантира качеството на европейското законодателство и постигането на съответствие с поставените цели (по-висока конкурентоспособност, по-висок растеж). Това основно се изразява в приемането на изискване за оценка на въздействието на новите законодателни предложения върху икономиката и обществото. По отношение на тези актове, които вече са преминали през Комисията, но още не са приети, Комисията извърши преглед, оценявайки основно:

- Дали предложенията отговарят на целите, заложили в Лисабонската стратегия и най-вече дали конкурентоспособността на европейските икономики би се повишила. Използваните критерии за

оценка са определени в т.н. “тест за конкурентоспособност”, който е част от Европейските насоки за извършване на оценка на въздействието³

- Дали предложенията, ако бъдат приети, биха допринесли за значим прогрес в законодателството, или не
- Дали се изпълняват съществуващите към момента изисквания за постигане на по-добро регулиране на стопанската дейност, в т.ч. и изискването за оценка на въздействието (ползите и разходите за обществото), дори и по отношение на тези предложения, за които към момента на тяхното приемане от Комисията, не е било в сила формалното изискване за извършване на оценка на въздействието.

Резултатите са следните:

Комисията концентрира вниманието си върху тези предложения, които са направени преди 1 януари 2004 г. и са все още в процес на приемане. Общият им брой е 183, от които 100 предложения представляват принципно нови законодателни инициативи. След извършен детайлен анализ на ползите и разходите и съвместимостта с поставените цели в Лисабон, Комисията стига до извода, че 68 предложения (от 100) биха имали негативно отражение върху конкурентоспособността на страните от ЕС и съответно прекратява превръщането им в част от законодателството на съюза. За други 5 тя предоставя възможността на институциите, които са ги предложили, да извършат собствен анализ на ползите и разходите и да се опитат да ги защитят.

Резултатът е категоричен: почти 70 % от предложенията, целящи въвеждането на нови регулативни мерки са оценени като вредни за икономиките на страните-членки и са премахнати. При отсъствието на инструмент, който да определи до колко и дали те изобщо са полезни за обществото, те са щели да бъдат приети, което е щяло да доведе до влошаване на условията за развитие на съответните сектори и на икономиката на ЕС като цяло.

Защо това трябва да се случи и в България?

Всичко това е необходимо да се направи, защото, както се знае, чудеса в икономиката не се случват, а бързото развитие на някои страни, които някои хора наричат чудо, се

² 16 март 2005 г., European Commission Communication: “Better Regulation for Growth and Jobs in the European Union” – COM (2005) 97

³ SEC (2005) 791

дължи най-вече на стриктното спазване на пазарните принципи, предвид тяхното почти пълно съвършенство по отношение разпределението на ресурсите и дохода и достигането на максимална ефективност. Прекомерното и неправилно регулиране на тези процеси и изкривяването на пазарните принципи и създаването на изкуствени стимули е в основата на по-бавното развитие

на някои страни в сравнение с други. Ние считаме, че ЕС е спечелил много и тепърва ще печели още повече от въвеждането на изискване за оценка на бъдещото въздействие от законодателните предложения. Също така считаме, че България трябва да последва този пример.

ДАНИИ ЗА ЧИСЛЕНОСТ И РАЗХОДИ НА МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

В началото на януари 2006 г. Институтът за пазарна икономика започна да подава заявления за достъп до информация относно щатните бройки, приходите и разходите на министерствата, както и за всички техни второстепенни разпоредители. Вече получихме по-голямата част от тях и започваме публикуването им. В бъдеще ще направим анализ и препоръки за оптимизиране на структурата на държавната администрация, както и за повишаване на ефективността от дейността и.

Тази седмица допълваме базата данни с информацията, предоставена от **Министерство на здравеопазването** и **Министерство на културата**.

За повече информация посетете страницата на ИПИ (www.ime.bg).

Институт за пазарна икономика (www.ime.bg)

Красен Станчев, Светла Костадинова, Димитър Чобанов, Адриана Младенова, Велико Димитров

© Коментарните материали от Прегледа на стопанската политика са обект на авторско право.

От 1 февруари 2003 г. Институтът за пазарна икономика въведе абонамент за правото да се препечатват коментарни материали от бюлетина, за да покрие частично разходите по издаването му.

За връзка и въпроси: Светла Костадинова 02/943 33 52, 943 49 75; svetlak@ime.bg